

راهنمای زائران سوریه

راهنمای زائران

عتبات عالیات سوریه

۱۳۸۷

شرکت مرکزی دفاتر خدمات زیارتی

سراسر ایران

شمسا

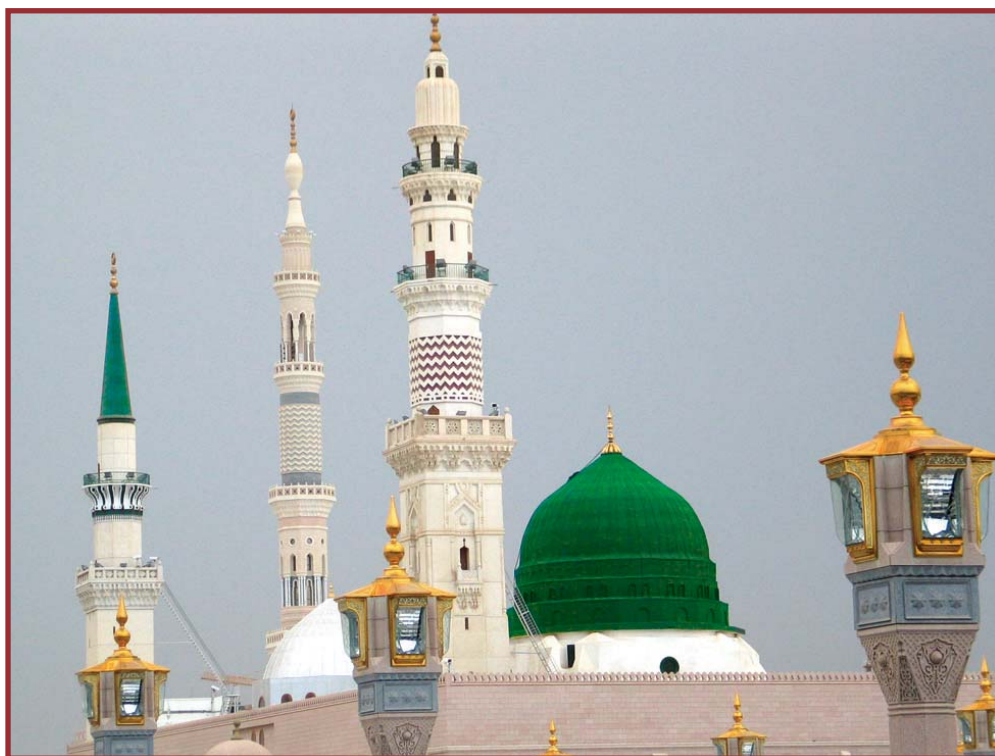

قال رسول الله (ص) :

انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی (اهل بیتی)
انہما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض

پیامبر گرامی اسلام فرمود :

من دو چیز در بین شما به امانت می گذارم کتاب خدا
و عترتم را، آن ها از هم جدا نمی شوند تا در حوض (کوثر)
بر من وارد شوند.

فهرست

- تاریخچه مختصری از سوریه ۷/
- سوریه در آینه آمار ۸/
- ساختار سیاسی سوریه ۱۰/
- روابط دوجانبه جمهوری اسلامی ایران و سوریه ۱۲/
- اماکن زیارتی دمشق شهر پیامبران ۱۴/
- مقابر زیارتی خاندان عصمت و طهارت در دمشق ۱۶/
- قبرستان باب الصغیر ۱۸/
- مسجد اموی ۲۷/
- آثار باستانی و تاریخی ۲۹/
- قبور شخصیت‌های بزرگ اسلام در حومه دمشق ۳۴/
- قبور شخصیت‌های اسلامی در شهرهای رقه و حلب ۳۷/
- توصیه‌های ضروری برای زائران عتبات سوریه ۴۱/

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) :
عاشورا یک فرهنگ، یک جریان مستمر و یک
سر مشق دائمی برای امت اسلام بود. حضرت
ابا عبدالله (علیه السلام) با این حرکت - که در زمان
خود دارای توجیه روشنی بود - یک سرمشق را
برای امت اسلامی نوشت و گذاشت.

مقدمه :

تاریخچه مختصری از سوریه :

شام یا بلاد شام در گذشته (تا حدود سال ۱۹۱۸ میلادی) به منطقه وسیعی اطلاق می‌شد که شامل فلسطین ، اردن ، لبنان و سوریه بود ولی الآن سرزمین شام تنها به محدوده کشور سوریه اطلاق می‌شود ، که مساحتی در حدود ۱۸۵,۰۰۰ کیلو متر مربع را در بر می‌گیرد که از شمال به ترکیه ، از شرق به عراق ، از جنوب به فلسطین اشغالی و اردن و از غرب به لبنان و دریای مدیترانه محدود می‌شود . شهر دمشق خود از قدیمی ترین شهرهای مسکونی جهان به شمار می‌رود و تاریخ تاسیس آن به بیش از ۶,۰۰۰ سال قبل می‌رسد .

استقلال کشور سوریه

کشور سوریه در سال ۱۹۴۶ میلادی به استقلال رسید و در سال ۱۹۷۰ مرحوم حافظ اسد (پدر بشار اسد رئیس جمهور فعلی سوریه) رئیس جمهور این کشور شد .

راه‌های ورودی به کشور سوریه

به‌طور کلی جهت سفر به کشور سوریه ۳ راه وجود دارد :

۱. هوایی از طریق فرودگاه‌های بین‌المللی دمشق و حلب
۲. دریایی از طریق بنادر لاذقیه و طرطوس
۳. زمینی از طریق کشورهای ترکیه ، لبنان ، اردن ، عراق به صورت جاده‌ای و ریلی.

سوریه در آینه آمار : (اطلاعات عمومی)

الف) جغرافیایی ، سیاسی

وسعت : حدود ۱۸۵,۱۸۰ کیلومتر مربع .

جمعیت : حدود ۱۹,۳۰۰,۰۰۰ نفر

زبان رسمی : عربی

پایتخت: شهر دمشق، جمعیت استان دمشق حدود ۴,۰۰۰,۰۰۰

نفر می باشد .

نرخ رشد جمعیت : ۲,۲۴ درصد

دین و مذهب: ۸۹ درصد مسلمان شامل اهل تسنن (۶۵

درصد)، شیعه و علوی (۱۸ درصد)، دُرزی و اسماعیلی (۶ درصد)،

و ۱۱ درصد مسیحی.

برخی استان‌های مهم : سوریه ۱۴ استان دارد که استان حمص

با حدود ۴۰ هزار کیلومتر مربع مساحت، حدود ۲۲ درصد از

مساحت سوریه را در بر می‌گیرد که از نظر وسعت اولین استان

این کشور محسوب می‌شود .

استان حلب با حدود ۱۸/۵ هزار کیلومتر مربع ۱۰ درصد از

مساحت سوریه را شامل می‌شود که از نظر وسعت ، مقام پنجم را

در میان استان‌ها دارد .

استان لاذقیه نیز با توجه به اینکه اکثریت جمعیت آن علوی

بوده و هیأت حاکمه سوریه نیز از همین استان می‌باشد از اهمیت

بالایی برخوردار است.

فرودگاه‌های بین‌المللی : دمشق ، حلب و لاذقیه .

اختلاف ساعات با ایران : ساعت ایران نیم ساعت جلوتر است، در مواقع تغییر ساعت در کشور سوریه، ایران یک ساعت و نیم جلوتر خواهد بود.

وضعیت راه‌ها : نسبتاً خوب ، طول خطوط جاده‌ای بیش از ۹۵ هزار کیلومتر

وضعیت راه‌آهن: میان شهرهای اصلی و بنادر ارتباط ریلی وجود دارد و سیستم راه آهن به ترکیه، عراق و اردن متصل است. طول خطوط راه آهن حدود ۲۷۵۰ کیلومتر است.

ساختار سیاسی سوریه :

الف) قوه مقننه :

سابقه مجلس در این کشور به حدود سال ۱۹۱۹ ، بر می‌گردد که مجلسی با عنوان «کنفرانس سوریه بزرگ» تشکیل شد. از دهه ۱۹ میلادی تا ۱۹۷۰ مجالسی با طول عمرهای متفاوت و عموماً کوتاه در سوریه تشکیل شد اما مجلس کنونی سوریه از سال ۱۹۷۳ و بر اساس قانون اساسی این کشور که در همان سال تصویب شده بود، آغاز به کار نموده و اکنون در دوره نهم بسر می‌برد (هر چهار سال یک دوره) .

این مجلس ۲۵۰ عضو دارد و بنا بر قانون اساسی سوریه اکثریت

اعضای آن از اقشار کارگر، کشاورز و کارمندان دولت می‌باشند. حزب بعث که بنابر قانون اساسی حزب حاکم می‌باشد از سال ۱۹۷۳ تا کنون به همراه احزاب هم‌پیمان خود در مجالس این کشور بوده‌اند.

ب) قوه قضایه :

رئیس جمهور رئیس شورای عالی قضایی نیز می‌باشد و وزیر دادگستری به نیابت از سوی رئیس جمهور جلسات شورا را اداره می‌کند و در واقع وزیر دادگستری بالاترین مقام اجرایی قضایی کشور است و در حکم دادستان کل کشور می‌باشد.

پ) قوه مجریه :

رئیس جمهور بالاترین مقام رسمی در سوریه می‌باشد و عزل و نصب اعضای کابینه از جمله نخست وزیر از اختیارات اوست. کاندیدای ریاست جمهوری توسط مجلس خلق و بنابر پیشنهاد حزب بعث (به عنوان حزب حاکم در سوریه) اعلام و مردم در یک فرآیند جهت تعیین رئیس جمهور شرکت می‌نمایند. دوره ریاست جمهوری ۷ سال می‌باشد.

آقای دکتر بشار اسد در فرآیند اخیر مجدداً از سوی مردم سوریه برای دوره دوم به ریاست جمهوری انتخاب شد. این دوره از ۱۳۸۶/۴/۲۸ (۲۰۰۷/۷/۱۹) آغاز شده است.

روابط دوجانبه جمهوری اسلامی ایران و سوریه :

الف) روابط سیاسی :

سوریه از کشورهای مهم منطقه است که در چند دهه اخیر از نقش اساسی و مهم در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی داشته و در مجموع سیاست‌های داخلی و خارجی این کشور در این چند دهه موفق ارزیابی می‌گردد. این کشور توانسته است علی‌رغم بحران‌های موجود منطقه‌ای و بین‌المللی، ثبات نسبی و استقلال سیاسی خویش را حفظ کند.

روابط جمهوری اسلامی ایران و سوریه از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی و تحت تاثیر سیاست‌های مستقل دو کشور در

قبال قدرت‌های بزرگ و نیز اهداف منطقه‌ای و بین‌المللی، تعمیق و گسترش یافته است، به گونه‌ای که هم اکنون و پس از نزدیک به سه دهه، از قدرت و استحکام قابل‌تحسینی برخوردار شده است.

در طول این سال‌ها روابط دو کشور در تمامی زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، مردمی و علمی گسترش یافته که در زمینه سیاسی می‌توان از همکاری‌های دو جانبه و چند جانبه در مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی، نظیر سازمان ملل، جنبش عدم تعهد و کنفرانس اسلامی و حمایت از مقاومت در لبنان و فلسطین را نام برد.

حمایت سوریه از جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و حمایت متقابل جمهوری اسلامی ایران از سوریه در بحران‌ها و فشارهای بین‌المللی به خصوص با توجه به همسایگی این کشور با رژیم صهیونیستی، بر عمق و استحکام روابط افزوده‌است. در مجموع می‌توان روابط دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه را به عنوان الگوی روابط با جهان عرب معرفی کرد.

« اماکن زیارتی دمشق »

— دمشق شهر پیامبران :

دمشق از قدیمی‌ترین شهرهای دنیا به شمار می‌آید . این شهر به خاطر لطافت هوا ، وفور نعمت و نیز به علت سابقه تاریخی و بناهای مهم مذهبی و ارتباط مذهبی با اکثر پیامبران همواره مورد توجه مسلمانان بوده است .

شهر دمشق مسکن و مأوای نوح پیغمبر بود . برخی برآنند اولین شهری که حضرت نوح بعد از طوفان احداث نمود، دمشق بود. خضر پیغمبر در شام سکونت داشت و در مسجد اموی فعلی خدای را عبادت می‌نمود . هود پیغمبر در این خاک خانه داشت. کوه قاسیون که دور تا دور شهر دمشق را در قسمت شمالی شهر

گرفته، کوه بابرکتی است. از پیامبر(ص) روایت شده که براین کوه حضرت ابراهیم(ع)، لوط(ع)، موسی(ع)، عیسی(ع) و ایوب نبی(ع) نماز گزارده‌اند. صالحیه در دامنه این کوه واقع شده و در دامنه کوه قبرهای بی‌شماری از انبیاء و صلحاء است.

از مشاهد کریمه کوه قاسیون غاری است که حضرت ابراهیم علیه السلام در آن غار تولد یافته است.

در نزدیکی این غار محل دیگری است، به نام « مغارة الدم » یا غار هابیل. برفراز آن غار سنگ سرخی است که چون قابیل، هابیل را کشت و جسدش را کشان کشان تا این غار آورد، خدای تعالی اثر خون هابیل را بر آن سنگ باقی نگه داشته است.

از حضرت علی علیه السلام نقل شده: در دمشق کوهی است که به آن قاسیون گویند. در آن فرزند آدم برادرش را کشته و خداوند

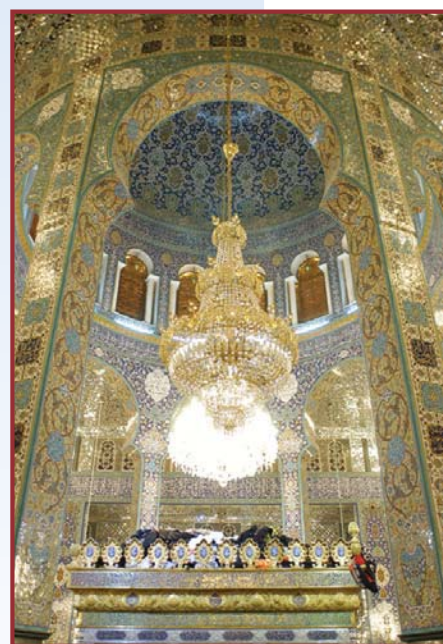
عیسی و مادرش مریم را از خطر یهود پناه داده است . پس اگر به آن مکان رفتید از دعا در آن غافل نشوید . در سینه کوه قاسیون، غار «مغارة الجوع» یعنی غار گرسنگی جا دارد که چهل پیغمبر خدا که از فرط گرسنگی جان سپرده‌اند، در آن مدفون هستند .

قبر شریف حضرت یوشع در کفر حارس است که دهی است نزدیک دمشق در روستای ربوه پنج کیلومتری شهر دمشق، در راه بیروت غار کوچکی قرار دارد که محل تولد حضرت مریم است. آیه ۵۰ از سوره مؤمنون در قرآن مجید که می‌فرماید: « وَ جَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَ أُمَّهُ آيَةً وَ آوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَ مَعِينٍ » اشاره به مکان ولادت حضرت مریم در شام است .

مقابر زیارتی خاندان عصمت و طهارت در دمشق

حرم حضرت زینب سلام اله علیها :

یکی از زیارتگاه‌های بسیار مهم و مورد توجه همه مذاهب اسلامی در نزدیکی دمشق، مرقد و آرامگاه عقيله بنی‌هاشم زینب کبری دختر امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام است که همواره خیل مشتاقان و ارادتمندان آن بانوی فداکار و بزرگوار از سرزمین‌های اسلامی به ویژه ایران برای زیارت قبر او عازم این سرزمین می‌شوند.

زینب کبری در فاجعه کربلا ده‌ها تن از بهترین و عزیزترین کسان خویش را از دست داد ، سرانجام خود و سایر زنان اهل بیت به اسارت شامیان درآمده و با آن همه مصیبت جان‌گداز دلیرانه در مقابل عبیداله بن زیاد ملعون در کوفه به خطبه ایستاد و چهره ننگین او را رسوا کرد و سپس همین اقدام را در مقابل یزید ملعون در دمشق کرد و با خطبه‌های غرّا و آتشین خود به پاسداری از خون حسین(ع) و رسالت الهی او پرداخت .

قریه‌ای که حضرت زینب (س) در آن مدفون است در گذشته به راویه و اکنون به زینبیه مشهور است .

حرم حضرت رقیه (س):

یکی از زیارتگاه‌هایی که پس از مقبره حضرت زینب کبری(س) مورد توجه مذاهب اسلامی به ویژه شیعه می‌باشد مقبره و حرم

حضرت رقیه سلام الله علیها دختری معصوم و کودک خردسال امام حسین(ع) است که همه ساله هزاران تن از مسلمانان حق شناس بویژه دوست داران اهل بیت را به خود جذب می کند. رقیه(س) این نو غنچه باغ زهرا(س) در سن چهار سالگی به همراه پدرش امام حسین(ع) و عمه اش زینب(س) از مدینه به مکه و از آن جا به کربلا و پس از فاجعه کربلا به شام رفت و بعد از نزول کاروان در خرابه شام، این دختر خردسال همواره بهانه پدر را می گرفت تا این که یزید دستور داد سر مبارک امام حسین(ع) را نزد وی ببرند و حضرت رقیه(س) با دیدن سر خونین پدر نوای یتیمانه سرداد و بر پدر خود شکوه برد و سربردیوار نهاد و از شدت غم و اندوه جان سپرد.

قبرستان باب الصغیر:

باب الصغیر یکی از قبرستان های بسیار مهم و قدیمی شهر دمشق است که عمر آن به دو هزار سال پیش برمی گردد و در جوار کوچکترین دروازه شهر بنا شده است. این مکان مدفن ده ها نفر از امام زادگان، صحابه گران قدر رسول خدا(ص)، سرهای شهدای کربلا، علمای بزرگ اسلام و شیعه، سادات جلیل القدر، مورخان و محدثان و صدها تن از بزرگان و رجال اسلامی است. مقدس ترین و مشهورترین آن ها عبارتند از:

۱- مقام همسران پیغمبر (ص) ام سلمه و ام حبیبه :

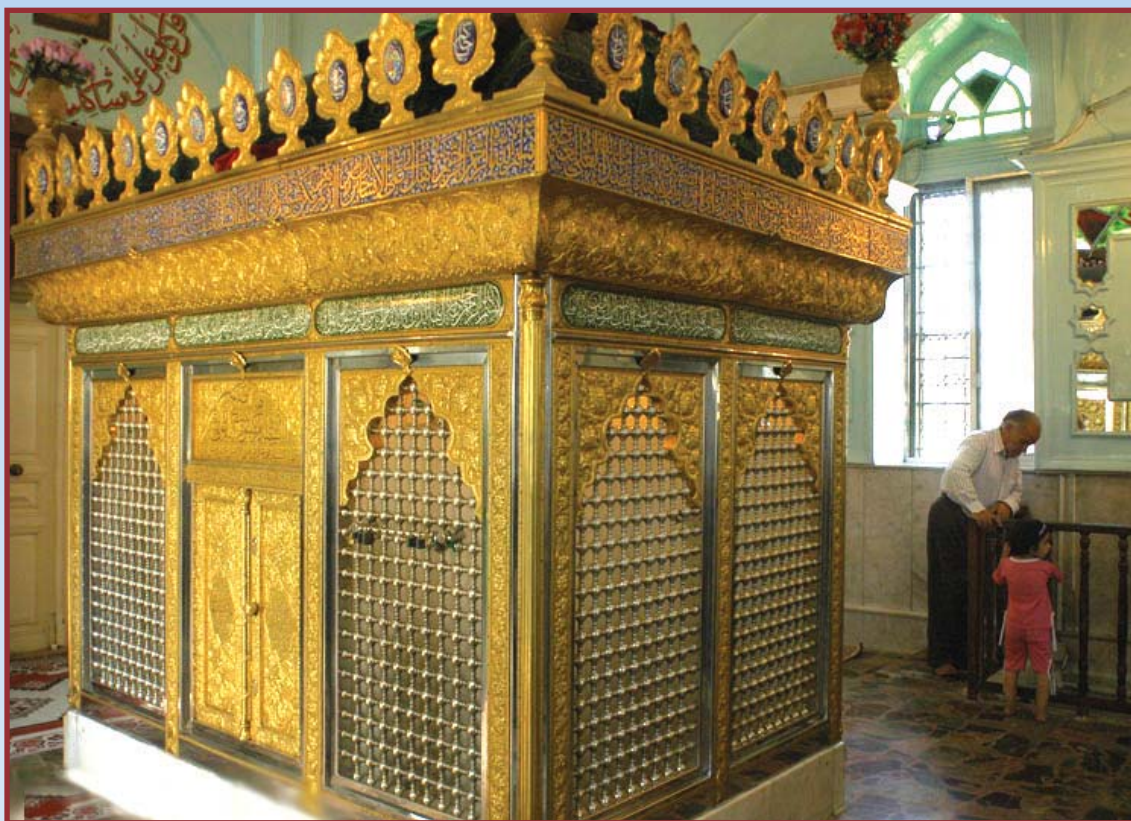
در سردرب ورودی مقام ام سلمه این نوشته به چشم می خورد: « هذا ضريح السیده ام سلمه زوجة سیدنا محمد (ص) ». او یکی از همسران پرهیزکار و فداکار رسول الله (ص) می باشد. جریان سپردن تربت امام حسین (ع) توسط پیامبر اسلام به ام سلمه و پیشگویی آن حضرت در مورد شهادت فرزندش مشهور و معروف می باشد. و در سردرب ورودی مقام ام حبیبه نوشته شده: « هذا ضريح السیده ام حبیبه زوجة سیدنا محمد (ص) ».

۲- قبر سکینه دختر امام حسین (ع) :

این مقام ابتدای در اصلی است و دارای گنبد بزرگ به رنگ

سبز می‌باشد که دو گنبد دیگر نیز اطراف آن هستند برفراز این مرقد مناره‌ای نیز به رنگ سبز دیده می‌شود. نام سکینه یادآور وقار و سکینه و آرامش است. پدر بزرگوارش در حق او فرموده است: « بدان ای سکینه بعد از من گریه بسیاری در پیش خواهی داشت اما تا آن دم که جان در بدن دارم با آه جانگداز خود دلم را آتش مزن. پس از کشته شدن من، تو که از بهترین زنان عالمی، سزاوارترین فرد برای گریستن بر من می‌باشی». سکینه تمام وقایع عاشورا را به چشم دید. صدای پدرش را می‌شنید که ندای «هل من ناصر ینصرنی» را به آسمان بلند می‌ساخت. بانوان حرم رسالت و پرده‌نشینان خاندان امامت را شاهد بود که چون خصم بدسگال آتش به خیمه‌هاشان افکند، در بیابان پر از تیغ و خار نینوا می‌دویدند و حامی و پناهی جز امام زین‌العابدین (ع) افتاده به بستر نداشتند، اما با این همه مصیبت و بلاء ناشکیبایی نورزید و از جاده تسلیم خارج نشد.

۳- قبر ام کلثوم دختر امام علی (ع) :

ام کلثوم (س) نیز شاهد عینی آن فاجعه خونین و مصیبت جانگداز کربلا بود و یکی از اسرای اهل بیت به زینب صغری لقب یافت .

۴- قبر منسوب به فاطمه صغری دختر امام حسین (ع) :

این قبر پشت و سمت چپ قبر سکینه (س) و ام کلثوم (س) قرار دارد که در داخل یک حجره و اطاقک کوچکی می باشد . گنبد آن به رنگ سبز و دیواره های آن به وسیله سنگ های سیاه و سفید برپا شده است .

۵- مدفن سرهای شهدای کربلا :

۱۶ علامت بر روی مرقد به نشانه ۱۶ سر گذاشته شده است. لکن به احتمال قوی فقط سر سه تن از شهدای کربلا در این مکان به خاک سپرده شده‌اند که عبارتند از :

سر مقدس حضرت ابوالفضل العباس (ع)

سر مقدس حضرت علی اکبر (ع)

سر مقدس حضرت حبیب بن مظاهر (س)

۶- مقام بلال حبشی :

بلال از صحابه رسول خدا(ص) و مؤذن آن حضرت، از بردگان سیاه پوست خریداری شده از حبشه بود. او به رغم شکنجه‌های طاقت فرسایی که از مشرکان می‌دید باز از اسلام

و آئین خود دست نکشید .

روز فتح مکه همین که صدای اذان او بلند شده‌یچ بتی در مکه نماند مگر آن که به رو بر خاک افتاد. در روایتی امام صادق علیه السلام فرمود: خدای رحمت کند بلال را، خاندان ما را دوست داشت .

۷-مقام عبدالله بن جعفر طیار :

عبدالله پسر جعفر طیار برادرزاده امیرمؤمنان علی علیه السلام است که مادر او اسماء بنت عُمَیْس می‌باشد . حضرت علی (ع) زینب (س) را به عقد او در آورد . عبدالله سیدی شجاع ، بزرگوار و پارسا بود . در صحنه نبرد نزدیک‌ترین فرد به عمویش علی (ع) به شمار می‌رفت . در صفین یکی از امیران لشگر حضرت بود. عبدالله کسی است که رسول خدا(ص) درباره‌اش فرموده است: « اما عبدالله از حیث خلق شبیه من است . سپس دست راست او را گرفت و فرمود: خدایا او را بهترین جانشین جعفر قرار بده و در کارها به او کمک کن.» .

۸- قبر عبدالله بن سجاد علیه السلام :

قبر عبدالله فرزند امام زین العابدین (ع) در کنار دیواره شرقی باب الصغیر قرار دارد که از قبرستان مستقل و راه آن از درب اصلی قبرستان می باشد . دارای صحن و گنبد سبز و شبستان نسبتاً بزرگی است. او به خاطر درخشندگی صورت و رخسار «باهر» لقب گرفت . عبدالله باهر مردی فقیه، وارسته و متولی صدقات پیامبر خدا(ص) و امیر المومنین (ع) بود .

۹- قبر عبدالله بن جعفر الصادق علیه السلام :

قبر فرزند گرامی امام صادق علیه السلام کمی بالاتر از قبر فاطمه صغری و در سمت چپ آن قرار دارد که دارای گنبد کوچک به رنگ سبز بوده و داخل آن تابوتی چوبین با محفظه‌ای فلزی

دیده می شود: « این جا قبر فرزند اما ششم شیعیان است».

۱۰ - قبر عبدالله بن ام مکتوم :

یکی از صحابه جلیل القدر رسول خدا (ص) و از مسلمانان حافظ قرآن بوده و اغلب به هنگام غزوات رسول خدا (ص) جانشینی آن حضرت در مدینه را به عهده داشته است .

۱۱ - مقام فضه :

فضه خدمتگزار حضرت زهرا(ع) می باشد. وی بانوی با ایمان، پاکدامن، پرهیزکار، آشنا با قرآن و مانوس با معارف عالیه الهی بوده است . تا به آن جا نقل شده است که بیست سال حرفی به جز کلمات قرآن از او شنیده نشد .

فضه در جریان کربلا به همراه کاروان امام حسین (ع) بود و به کربلا آمد و جزء قافله اسراء راه کوفه و شام گرفت و سپس با آنان به مدینه بازگشت. در سفر مجدد حضرت زینب(س) به شام، او را همراهی می کرده است. پس از وفات حضرت زینب(س) در شام در مجاورت قبرش می زیست تا آن که از دنیا رفت و در قبرستان باب الصغیر مدفون گشت .

۱۲ - اسماء همسر جعفر طیار :

اسماء بنت عمیس از زنان عابده و زاهده است . او به دعوت پیغمبر اسلام ایمان آورد و همراه شوهرش جعفر بن ابی طالب به

حبشه مهاجرت کرد .

پس از آن که شوهرش در جنگ موته شهید شد به همسری ابوبکر درآمد از او فرزندی به نام محمد بن ابوبکر دارد که یکی از فدائیان امیرالمومنین (ع) و مورد علاقه بی حساب آن حضرت بود که مکرر می فرمود : محمد فرزند من است از صلب ابی بکر. پس از شهادت حضرت زهرا(س) در غسل دادن پیکر آن بانوی بزرگ، علی(ع) را یاری می داد . پیامبر اسلام (ص) فرمود: «اسماء از زنان بهشتی است».

۱۳ - میمونه دختر امام حسن مجتبی (ع) :

میمونه دختر امام حسن مجتبی (ع) در سال ۸۵ هجری قمری رحلت نمود.

۱۴ - حمیده دختر مسلم بن عقیل:

حمیده دختر مسلم بن عقیل زمانی که همراه اسراء اهل بیت وارد شام شد یازده سال بیشتر نداشت. وی در سال ۷۰ هجری قمری فوت کرد. اسماء و میمونه و حمیده در یک آرامگاه مدفون هستند .

مسجد اموی دمشق

مسجد اموی یکی از شاهکارهای درخشان تمدن و فرهنگ اسلامی است که نه تنها قدمت و سابقه آن به دوران هزار و چهارصد ساله اسلامی محدود نمی‌شود بلکه ریشه و بنیانی دیرینه، به بلندای چهارهزار سال در تاریخ بشریت داشته و در حقیقت بیانگر سیر و تاریخچه تحول و دگرگونی ادیان و مذاهب است.

مکان این مسجد در چهارهزار سال پیش معبد آتش پرستان بوده و خدای آنان یعنی «آذر» مورد پرستش قرار می‌گرفته است. این بنا در طول چند قرن تسلط مصری‌ها بر این سرزمین، به معبد خدایان «رامون» و «آمون» تبدیل شد. پس از چندی

یونانیان با تصرف این سرزمین در «عصر هلنی»، آن را معبد خود قرار دادند و تا قرن اول میلاد حضرت مسیح (ع) در این مکان به عبادت خدایان خود می‌نشستند.

پس از یونانی‌ها، رومیان با حضور و سلطه بر این سرزمین، این معبد را توسعه داده و آن را به محل عبادت خدای خویش «ژوپیتر» تغییر دادند با گسترش مسیحیت در جهان به ویژه در شام، قسمت کوچکی از معبد ژوپیتر به کنیسه تبدیل گشت که به نام «قدیس یوحنا» یا «ماری یوحنا» خوانده می‌شد.

سرانجام در سال هفده هجری با فتح دمشق به وسیله مسلمانان، این آتشکده و بتکده به مسجد و محل عبادت ذات باری تعالی و خدای واحد تبدیل گشت که البته نیمی از آن براساس مصالحه‌ای که صورت پذیرفته بود هم چنان به صورت کلیسا باقی ماند. مساحت اولیه آن بر اساس آنچه ابن جبیر نقل کرده است از شرق به غرب یعنی در طول دویست قدم (حدود ۱۵۰ متر) و از سمت جنوب به شمال یعنی در عرض ۱۳۵ قدم (حدود صد متر) بوده و در مجموع به پانزده هزار متر مربع می‌رسیده است.

مسجد جامع اموی یکی از معجزات هنر معماری اسلامی و رومی است زیرا در ساخت آن از مهندسان رومی نیز کمک گرفته

شد. ولید در ابتدا بنای آن نماینده‌ای را به روم فرستاد و دوازده هزار نفر از معماران و مهندسان آن سرزمین را برای ساخت آن به دمشق دعوت کرد. عملیات بنای آن از سال ۸۶ هجری آغاز و بهترین زینت‌ها و سنگ‌های مرمر برای تزئین آن به کار رفته به گفته ابن معلی پولی را که ولید در این راه خرج کرد داخل یک صد صندوق بود که هر صندوق ۲۲۸ هزار دینار در آن بود و مجموع آن بالغ بر ۲۲,۸۰۰,۰۰۰ دینار می‌شد.

آثار باستانی و تاریخی در مصلاهی مسجد اموی

منبر مسجد :

این منبر در گذشته از جنس چوب بوده و اینک از مرمر

می‌باشد. این همان منبری است که در سال ۶۱ هجری قمری حضرت امام زین العابدین علیه السلام خطبه معروف خود را در معرفی خود و خاندان عترت در مقابل یزید و مردم شام برفراز آن بیان نمود که این خطبه غرّا یزید و درباریانش را به لرزه درآورد و همه‌ی بسیاری در اهل شام به راه انداخت که باعث سرنگونی یزید و یزیدیان گردید. این خطبه هم‌چنین سبب آشنایی مردم با مقامات اهل بیت گردید و موجب شد تا احترام و اجلال حضرت زینب سلام اله علیها در بین مردم شام بالا رود .

مقام رأس الحسین (ع) :

تمام مورخین و نویسندگان نوشته‌اند که ۱۷ یا ۱۸ سر از سرهای شهدای کربلا را بر بالای نیزه وارد شام کرده‌اند . به دستور

یزید این سرها را تا سه روز بر دروازه‌های شام آویختند .
پس از آن مدت سر مبارک حسین(ع) را پایین آورده و در گوشه شمال شرقی مسجد در اطاقکی قرار دادند. این سر مطهر حدود سه شبانه‌روز در این مکان قرار داشت. بعدها در آن جا بقعه‌ای به یادبود این حادثه غم‌انگیز ساختند که با رأس‌الحسین(ع) مشهور شد .

مقام حضرت هود (ع) :

بسیاری از مورخان دمشق گفته‌اند که قبر هود در اینجاست. این مکان در مقابل ستون چهارم در دیوار قبله از سمت شرق شبستان قرار دارد و برسنگ دیوار قبله به خطی زیبا در زمینه سبز نوشته شده است: «هذا مقام هود النبی علیه السلام»

مقام حضرت خضر علیه‌السلام :

گویند حضرت در این مسجد همواره نماز می‌گذاشته است. نزدیک محراب اصلی مسجد به موازات مقام هود بر دیوار قبله عنوان: «هذا مقام خضر النبی» بر تابلویی سبز دیده می‌شود.

مقام و محل دفن سر پیغمبر خدا یحیی بن زکریا :

در داخل شبستان مسجد ونیمه شرقی آن مقام و محل دفن سر یحیی است . مقام به صورت مربع با ۲۲ ستون سنگی سفید است که حدفاصل میان آنها پنجره ضریح مانندی قرار گرفته است .

محل دفن بدن شریف حضرت یحیی در مسجد «دلیم» در یکی از نواحی دمشق به نام «زبدانی» است.

چاه تبرک یا محل غسل تعمید مسیحیان:

در زمان رومی‌ها که معبد به کلیسا تبدیل شد در وسط شرق اصلی چاهی حفر گردید و طبق سنت مسیحیان از آب چاه به عنوان تبرک استفاده می‌شد.

اکنون این چاه و استوانه‌های آن که از مرمر ساخته شده موجود بوده ولی چاه آن پوشیده شده است.

مصحف عثمانی :

در گوشه شرقی محراب اصلی مسجد مخزنی است که صندوق بزرگی داخل آن است. در این صندوق یکی از قرآن‌های عثمانی، خلیفه سوم قرار دارد .

مشاهده صحابه :

در زوایای چهارگانه مسجد، چهار مشهد به نام صحابه رسول خدا(ص) موجود است. در این مشاهد حکام مذاهب اربعه و علمای آنان برای حل مشکلات با والیان همکاری داشته‌اند.

مسجد دارای چهار در است :

باب الخلفاء یا باب الزیاده که محل رفت و آمد خلفاء به

کاخ‌هایشان بوده است.

باب العماره یا باب السلام که به باب الناطفین و باب الفرادیس نیز معروف است.

باب النوفره یا باب جیرون: در شرق مسجد و از بزرگترین درهای آن بوده است. این در که در کنار آن رأس الحسین(ع) قرار دارد، بعدها به باب الساعات معروف گشت.

باب المسکيه یا باب البرید که در غرب مسجد در سمت بازار حمیدیه قرار دارد. باب المسکيه به خاطر بوی مشکي که از سر حضرت اباعبدالله (ع) که بر این دروازه گذاشته بودند به مشام می‌رسید معروف بود.

قبور شخصیت‌های بزرگ اسلام در حومه دمشق

حجر بن عدی کندی :

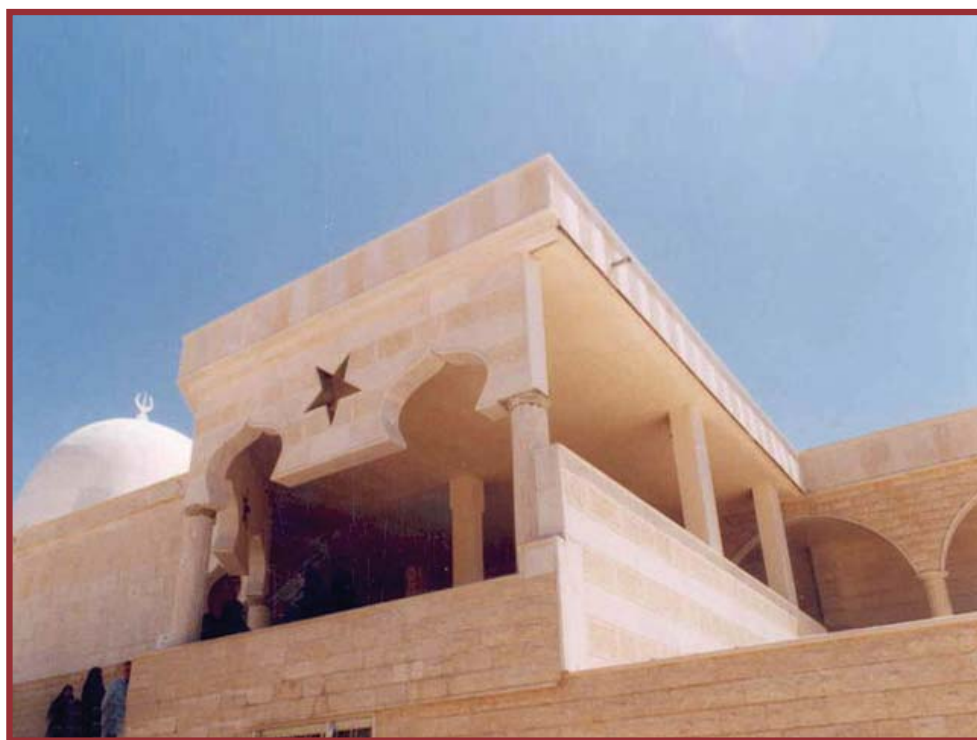
حجر بن عدی یکی از اصحاب وفادار مولای متقیان علی علیه‌السلام بود که به خاطر محبت به اهل بیت (ع) به شهادت رسید. او مرد خدا بود، مرد رزم بود، مرد وفا بود، شب زنده دار و روزه دار بود، یک مسلمان راستین بود، از دوران جوانی، دلاوری و شجاعت با سرشت او درهم آمیخته شده و خون حماسه و پیکار در رگ‌های او جاری بود. در جنگ‌های قادسیه، جمل و نهروان حضور فعال و در

جنگ نهروان سمت امیر لشکر میسره را بر عهده داشت . در جنگ صفین همراه عمار یاسر با معاویه جنگ کرد و امیر لشکر کندی بود . ارادت عجیبی به علی علیه السلام داشت تا آن جا که در پاسخ به حضرتش می گوید : « به خدا سوگند ای امیر مومنان ، اگر با شمشیر بدنم را پاره پاره کنند و برایم خرمنی از آتش بیفروزند تا مرا در آن بیندازند هر آینه تمام این ها را قبول می کنم ولی جدایی از تو را نه » .

حجرین عدی در سال ۵۳ هجری به دستور معاویه در « مَرَج عَدْرَاء » در ۳۶ کیلومتری شرق دمشق به قتل رسید . مرج عذراء نخست بدست حجرین عدی فتح و مردم آن به اسلام گرویدند و سرانجام نیز خود به علت آزادگی و استواری و در اعتقادات در این مکان به شهادت رسید .

قبر حضرت هاییل علیه السلام :

هنگامی که قابیل در کوه قاسیون (مغاره‌الدم که قبلاً ذکر شد) برادرش هابیل را کشت سرگردان بود و نمی‌دانست با جنازه برادر چه کند. آن را بردوش گرفته ، این طرف و آن طرف می‌رفت. مسافت زیادی را پیمود . سرانجام با دیدن نبرد دو کلاغ که یکی از آن‌ها دیگری را پس از قتل در زمین پنهان ساخت، قابیل نیز برادر را به خاک سپرد. امروزه قبری در دامنه کوه و در غرب دمشق به هابیل منسوب است. این مکان نزدیک قریه « زبدانی » در مسیر دمشق بیروت است که از شهر تا آن مکان حدود ۴۵ کیلومتر می‌باشد .

قبور شخصیت‌های اسلامی در شهر های رقه و حلب

زائرین گرامی باتوجه به راه اندازی کاروان‌های زمینی تحت پوشش شرکت شمس‌ا به کشور سوریه و براساس توافق باترکیه که اتوبوس‌های زائرین ایرانی از گذرگاه «تل‌ابیض» وارد سوریه شده واز باب السلام خارج می‌شوند، اماکن زیارتی در شهرهای حلب و رقه جهت آشنایی شما عزیزان معرفی می‌گردد.

التماس دعا

عمار یاسر (۵۷ ق.هـ. - ۳۷ هـ.) (۵۶۷-۶۵۷ م)

عمار یاسر صحابی باوقا و صاحب نظر پیامبر گرامی اسلام(ص) بود. وی از نخستین کسانی بود که به دین اسلام مشرف شد و آشکار آن را اعلام کرد. عمار باسر در جنگ‌های بدر، احد، خندق و در بیعت رضوان شرکت داشت. پیامبر اسلام(ص) او را به نیکی یاد کرده و در حدیث معروفی از ایشان آمده است که : همیشه وقتی عمار را

بین دو امر مختار می‌کنی او خیر و خوب را انتخاب می‌کند.
عمار یاسر از کسانی بود که در ساختن مسجد قبا، اولین مسجد
جهان اسلام در مدینه منوره نقش اصلی را ایفا کرد.

عمر او را به عنوان والی کوفه تعیین نمود ولی پس از مدتی وی را عزل
کرد. او در جنگ‌های جمل و صفین در کنار امام علی (ع) شمشیر زد و در
جنگ صفین به شهادت رسید. از عمار یاسر ۶۲ حدیث باقی مانده است.

اوئیس قرنی (۸۵ هـ)

اوئیس قرنی از شخصیت‌های بزرگ صدر اسلام و از تابعین می‌باشد.
اصالتش به یمن باز می‌گردد. وی در زمان حیات پیامبر گرامی
اسلام (ص) می‌زیست ولی موفق به دیدن ایشان نشد.

در دوره خلافت عمر در کوفه ساکن شد و در جنگ صفین در
کنار امام علی (ع) شمشیر زد و به گفته بسیاری از مورخین در
همان واقعه به شهادت رسید و در محل وقوع جنگ دفن شد.

مشهد الحسین (ع)

مشهد الحسین (ع) در کنار کوه جوشن در غرب شهر حلب در شمال سوریه و در مسیر قرار دارد. این زیارتگاه را سیف الدوله حمدانی هنگام ورود به حلب در سال (۳۳۳ هـ / ۹۴۴ م) بنا کرد و آن را مشهد الحسین (ع) یا جایگاه قطره نامیدند.

زیرا قطره‌ای از خون سر مطهر سید الشهداء امام حسین (ع) بر صخره‌ای که در این مکان قرار دارد چکیده شده است. مشهد الحسین (ع) در عهد پادشاه الظاهری غازی ، اولین پادشاه ایوبی‌ها در سال (۵۸۹ هـ / ۱۱۹۳ م) بازسازی شد در زمان جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸ م) عثمانی ها این مکان را به انبار مهمات تبدیل کردند که در سال ۱۹۱۸ در سال در نتیجه مهمات ،منهدم گردید و سپس در سال ۱۹۶۱ (۱۳۴۰ هـ .ش) مجدداً بازسازی شد.

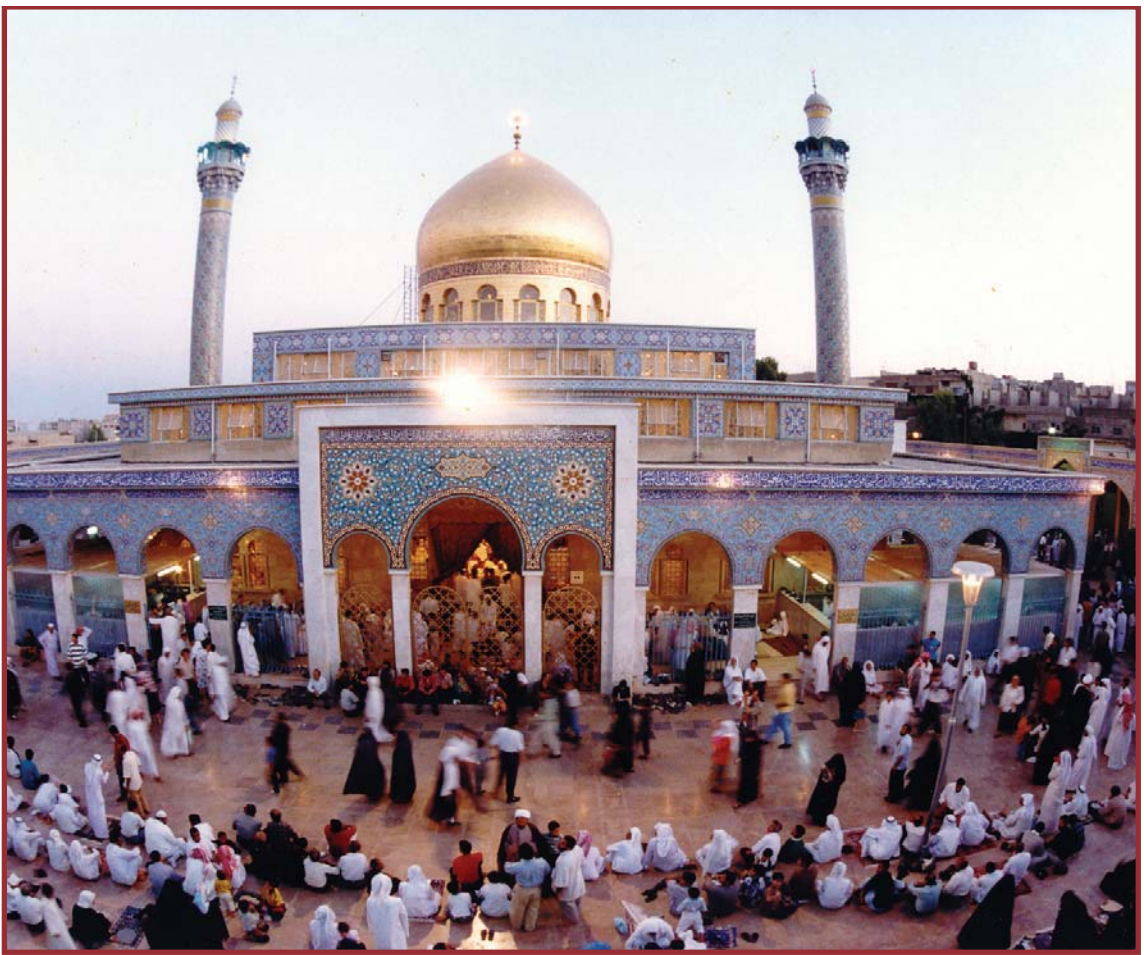
مشهد المحسن

مشهد المحسن در سیصد متری جنوب مشهد الحسين (ع) قرار دارد. محسن فرزند امام حسين سيد الشهداء (ع) می باشد. سيف الدوله حمدانی شخصاً قبر امامزاده محسن را کشف کرد و این مکان را در سال (۳۵۱ هـ/۹۶۲ م) احداث کرد.

مشهد المحسن در عهد بنی مرداس (۴۱۵ هـ/۱۰۲۴ م) تخریب شد و در عهد سلجوقی و هنگام ورود قسیم الدوله به حلب و اخراج فرانسوی ها مورد بازسازی قرار گرفت. در عهد سلطان نورالدین شهید در سال (۵۴۱ هـ/۱۱۷۴ م) و در زمان پادشاه الظاهری غازی در سال (۵۸۹ هـ/۱۱۹۳ م) نیز این بنا ترمیم شد.

محتویات این مشهد در زمان حمله مغول به شهر حلب به فرماندهی هولاکو در سال (۶۵۸ هـ / ۱۲۶۰ م) به سرقت رفت و مجدداً بازسازی شد.

توصیه‌های ضروری برای زائران عتبات سوریه :

زائران گرامی ! ضمن التماس دعا و تاکید بر این که انشا...
بتوانید به نحو مطلوب و کامل از این سفر معنوی و پر ارزش بهره
مند شوید توجه شما را به نکات ذیل جلب می نماید :

در تمام مراحل برای تشریف به حرم‌های مطهر و اماکن زیارتی
به صورت دسته جمعی حرکت کنید و توصیه‌های مدیر و روحانی
گروه را همواره مد نظر قرار دهید .

چنانچه در مواقع اضطراری به صورت غیر گروهی از هتل خارج
می‌شوید حتماً مدیر کاروان را در جریان قرار دهید . هم چنین شماره
تلفن همراه مدیر گروه خود را همواره در دسترس داشته باشید .

رعایت نظم و انضباط در تمام مراحل سفر ضروری بوده و به محض ورود به کشور سوریه ساعت‌های خود را با وقت محلی تنظیم فرمایید .

جدول ساعات استفاده از سالن غذا خوری در محل استقبال و درب سالن غذا خوری هتل نصب شده است . رعایت آن موجب راحتی زائران و خدمات بهتر عوامل هتل خواهد شد .
وجوه نقد و اشیاء گران بهای خود را با هماهنگی مدیر راهنما به صندوق امانات هتل بسپارید و رسید آن را در جای محفوظ قرار دهید

در هیچ شرایطی گوشی موبایل خود را برای شارژ یا تعویض باتری و سیم کارت در اختیار افراد متفرقه قرار نداده و در نگهداری موبایل خود دقت فرمایید .

همراه داشتن کارت شناسایی تهیه شده توسط کاروان و «کارت نشانی هتل» در تمام طول سفر ضروری است .

برنامه‌های زیارتی مصوب بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج و زیارت در سوریه هرروز توسط مدیر راهنما و روحانی کاروان اعلام می‌شود. با آمادگی کامل و در زمان مقرر از این برنامه‌ها استفاده کنید.

به منظور انجام زیارات دوره‌ای، حدود نیم ساعت قبل از موعد

مقرر برای حرکت آماده شوید.

برای شرکت در نمازهای جماعت، حدود نیم ساعت قبل از اذان در حرم های شریف حضور پیدا کنید.

حفظ و رعایت حجاب اسلامی کلیه خواهران بزرگوار و استفاده از پوشش و لباس مناسب برای برادران محترم مورد تاکید است. آب لوله کشی صرفاً برای شست و شو مناسب است. لذا برای آشامیدن از بطری های پلمپ شده «آب معدنی بهداشتی» استفاده کنید.

ساعت کار درمانگاه های ایرانی در محل استقبال هتل نصب شده است. خدمات پزشکی و درمان سرپایی توسط مرکز پزشکی سازمان هلال احمر به نشانی «دمشق، میدان مرجه، طبقه هم کف ساختمان دفتر نمایندگی حج و زیارت» و نیز «در منطقه زینبیه واقع در طبقه همکف هتل الجعفری» ارائه می شود. حتماً با اطلاع مدیر کاروان به درمانگاه مراجعه فرمایید.

در مرحله تبدیل ارزهای خارجی به لیر سوری حتی المقدور با مشورت مدیر راهنما اقدام نمایید .

از همراه بردن وجوه نقد به مقدار زیاد و زیور آلات به داخل حرمها و اماکن پر ازدحام خودداری کنید. خصوصاً خواهران محترم همواره مراقب کیف دستی خود باشند و آن را رها نکنند. به منظور حفظ وحدت اسلامی خواهشمند است از بحثهای سیاسی و یا تفرقه انگیز بین شیعیان و اهل تسنن خودداری فرمایید. از مجادله با خدّام حرمها و یا عوامل هتل پرهیز کرده و هر نوع نقص یا اشکال را به مدیر ثابت هتل و یا مدیر کاروان خود اطلاع دهید .

از هر گونه درگیری با فروشندگان و سایر افراد خودداری کنید زیرا طبق قوانین کشور سوریه ، طرفین دعوا ابتدا به بازداشتگاه منتقل شده ، پس از سیر مراحل طولانی ، پرونده در محاکم قضایی رسیدگی خواهد شد .

استعمال دخانیات در هر شرایطی برای تندرستی زیان آور است . خصوصاً این که سیگار کشیدن در اتاق هتل به دلیل احتمال آتش سوزی با خطر بیشتری همراه است .

از همراهی و ورود افراد ناشناس و مشکوک به هتل و امانت گرفتن CD، نوار کاست یا ویدیوئی و بسته و ساک قفل شده جداً خودداری نمایید .

خرید سوغات در حد مختصر امری پسندیده است . از خرید اجناس زیاد باوزن سنگین یا حجیم به دلیل مشکلات حمل بار در مرحله بازگشت ، جداً خودداری فرمایید . حداکثر میزان بار مجاز همراه هر زائر ۲۵ کیلو گرم است .

روی تمام ساک ها ، چمدان ها ، موبایل و دوربین خود برچسب حاوی نام و شماره تلفن خود را بچسبانید تا در صورت مفقود شدن قابل شناسایی باشد.

چون ویزا به صورت گروهی از سفارت سوریه اخذ می شود لذا بازگشت زائران نیز می بایست به صورت همزمان و یک جا انجام

پذیرد .

در مراقبت و نگهداری از گذرنامه ، بلیت و اموال خود دقت نظر کافی داشته باشید چرا که جاماندن یا گم شدن هر یک از آنها مشکلات فراوانی را به دنبال خواهد داشت .

آخرین شب سفر ، تمام وسایل خود را بسته بندی نموده ، هم چنین زیارت وداع را حتماً انجام دهید .

در حال حاضر عزیمت به کشور لبنان جزو برنامه مصوب سازمان حج و زیارت نیست و توصیه نمی شود . در هر حال پیرامون این موضوع حتماً با مدیر کاروان خود تبادل نظر فرمایید .

طبق مقررات جدید کشور سوریه پرداخت هزینه خروجی در فرودگاه دمشق به مبلغ ۱۵۰۰ لیر (حدوداً ۳۲۰۰۰ تومان به نرخ روز) بر عهده زائران محترم می باشد .

ضمن آرزوی دیدار مجدد شما در این اماکن مقدسه خواهشمند است نظرات و پیشنهادهای سازنده خود را مرقوم فرموده و در اختیار نمایندگان دفتر حج و زیارت و شرکت شمس در سوریه یا دفتر حج و زیارت یا شرکت مرکزی استان محل اعزام خود قرار دهید .

۴۷

فهرست منابع :

آرامگاه اهل بیت و اماکن زیارتی سوریه چاپ وزارت جهانگردی سوریه
کتاب اطلاعات عمومی سوریه چاپ وزارت جهانگردی سوریه
سوریه در یک نگاه (جزوه واحد اقتصادی سفارت جمهوری اسلامی ایران در سوریه)

جزوات مرکز آمار سوریه

راهنمای سفر زائرین سوریه تألیف حمیدرضا کفاش

جزوات مترجمین هتل های دمشق

استفاده از نقشه جدید چاپ سوریه